

54824

A M. KIR. FERENCZ JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
DIÁKJÓLÉTI ÉS DIÁKVÉDŐ IRODÁJA.

JELENTÉSEK AZ 1933-34. TANÉVRŐL.

I.

A DIÁKJÓLÉTI ÉS DIÁKVÉDŐ IRODA
TIZENEGYEDIK ÉVI JELENTÉSE.

KÖZZÉTESZI:

Dr. BUDAY ÁRPÁD

egyetemi nyilv. r. tanár,
a Diákjóléti és Diákvédő Iroda elnöke.

II.

A MENSA ACADEMICA PUBLICA
HARMADIK ÉVI JELENTÉSE.

KÖZZÉTESZI:

Dr. BEREZC JÁNOS

egyetemi nyilv. r. tanár,
a Mensa Academica Publica
végrehajtóbizottságának elnöke.

FÜGGELÉK.

A MENSA ACADEMICA PUBLICA
SZERVEZETI SZABÁLYZATA.

(Tárgyalta és jóváhagyta az Egyetemi Tanács 1934. márc. 14-én tartott
VII. rendes ülésében 155. jzkvi számmal.)

SZEGED, 1934.

I.

A Diákjóléti és Diákvédő Iroda jelentése az 1933/34. tanévről.

Harmadikszor van szerencsém megtennem évi jelentésemet a Diákjóléti és Diákvédő Iroda működéséről. Előző jelentéseimben részletesen kifejtettem a megoldandó nehézségeket és azokat a szempontokat, melyek követésével a rendelkezésre álló anyagi eszközök keretében igyekeztünk megfelelni Irodánk feladatának, a rászoruló ifjúság anyagi és erkölcsi támogatásának. Ismétlésükbe bocsátkoznom nem szükséges. Egyet talán mégsem felesleges jelentenem: A vallás- és közoktatásügyi minisztériumban dr. Szily Kálmán államtitkár úr, majd dr. Fülei-Szántó Endre osztálytanácsos úr elnökletével június 7. és 18. napjain értekezlet volt. Az egyetemek Diákvédő Irodáinak vezetői beszélték meg azokat a szempontokat, melyeket a diákság anyagi támogatásánál egységesen követendőnek tartanak. Örömmel állapítottam meg, hogy mi eddig is azokat az elveket követtük s így nálunk az esetleges miniszteri rendelkezés nem fog változást okozni. Mindenesetre nagy haszna volt ezeknek az értekezleteknek: egyfelől az említett megnyugtató tapasztalat, másfelől az az elhatározás, hogy a segélyezéseknél a köz érdekében szigorú mértéket kell alkalmaznunk, s a kölcsönöket lehetőleg apasztanunk. Utóbbi elhatározásra különösen az *a nemzetközi tapasztalat* indította az értekezletet, hogy az u. n. becsületbeli adósságok visszatérítése terén elszomorító állapotok uralkodnak. A segélyezések szigorú megszorítását pedig az indokolja, hogy a diáksegélyezésre rendelkezésre álló összegek folyton kisebbek. De különben sem kívánatos, hogy a gyenge tanulmányi eredményt felmutatók támogatásával elősegítsük

a látszatszakemberek táborának növekedését, mikor a kiválóan képzettek elhelyezkedése is nehézségekbe ütközik. És — a mi szempontunkból ez a legközvetlenebb és legnyomósabb ok — amikor valóban ígéretes ifjak kellő megsegítésére sincs lehetőségünk. Előző jelentéseink a bizonyosságai annak, hogy eddig is ezeket az elveket követtük; gyakorlásukra mégis erőt ad az a tény, hogy az összes hivatalosak és hivatottak így látják helyesnek. Mert erő kell ahhoz és a helyesen cselekvés megnyugtató öntudata, hogy bizonyos esetekben — szegénységi alapon indokoltnak látszó — kéréseket megtagadjunk. Az ifjúság általában már koránál fogva is önző, csak a maga érdekeit néző. És jólelkű abban az értelemben, hogy a saját mulasztásaira azonnal talál felmentő indokokat. Nagy helyesléssel fogadja a megállapítást, hogy segínyt csak az az egyébként szegény hallgató kapjon, aki legalább „jó” rendű előmenetelt mutat fel. Az egyes ifjak azonban, a maguk külön, egyéni esetére mindig találnak valami különös méltánylást érdemlő okot, akár a szegénységet, akár a tanulmányi előmenetelt illetőleg. Mi azonban, ha a viszonylagos szegénységet mérlegeljük is, a tanulmányi előmenetel megkövetelésében nem engedhetünk. Közpénzzel nem támogathatunk — esetleg javítással létrejött — „elégleges” rendű „eredményeket”. A köznek mindig szüksége van jól képzett, magas iskolázottságú emberekre. Adódhatnak helyzetek, amikor — jobbák hiányában — a gyengébbekre is szükség lehet. Most azonban nem az és a jól képzettek bősége mellett belátható időn belül nem is lesz az a helyzet. De amilyen egyedül helyes általános szempontból ez az alapelv, éppen olyan nehéz azt — nem megértetni, mert az aránylag könnyű, hanem — elfogadtatni az érdekeltekkel. Néha valóban indokoltnak látszhatik, a rendkívüli esetre való tekintettel, a különös méltánylás. Holott kétségtelen tény, hogy minden ilyen — bármily indokoltnak látszó — kivétel az elvi alapról való lecsúszás veszedelmével fenyeget. Mert az első lépés után majdnem lehetetlen elkerülni a másodikat, harmadikat, stb. Már pedig el kell kerülnünk, lévén a rendelkezésre álló fedezet évről-évre kevesebb; de még inkább azért, mert nem érdeke senkinek hivatásérzet nélküli diplomások tenyésztése; maguknak az ilyen diplomásoknak sem.

Anyagi erőink csökkenésének képe ez:

Tavalyelőtt 76 ezer pengőn felüli forgalmat bonyolított le az Iroda; tavaly már csak nem egészen 54 ezer pengőnyit; akkor segélyben részesült 804 folyamodó, tavaly csak 727; irat-

tári naplósámunk azonban jóval több volt tavaly, mint tavalyelőtt. A forgalom tehát nem kissebbedett az összeg apadásával, sőt növekedett. Az összeg pedig pontosan annyival kevesebb, amennyivel kisebb volt a második évben az államsegély. Hasonló a viszony ebben az évben: a múlt évi 53.763 P 55 fillérrel szemben: 50.232 P 74 fillér volt az idei forgalom; az államsegély pedig 3100 pengővel volt kevesebb a tavalyinál.

E számbavétel eredményeként kitűnik tehát, hogy van az Irodának bizonyos állandónak tekinthető jövedelme, mellyel — ha az egyetemi hallgatók létszáma jelentősen nem változik — körülbelül 50.000 pengős forgalmat lehet lebonyolítani.

Erre kell alapítanunk tevékenységünket.

Az Iroda 1933—34. tanévi pénzforgalmáról az alábbi összeállítás nyújt képet:

I. Bevétel volt:

előző évi maradványból — — — — —	680·73 P
adományokból (részletesen lásd alább) — —	11861·20 „
ifjúsági járulékokból — — — — —	14562— „
visszafizetett kölcsönökből — — — — —	10354·75 „
átmeneti kölcsönök, letétek és egyéb bevételek	12774·06 „
Összesen:	50232·74 P

II. Kiadtunk:

élelmezési segélyekre — — — — —	2584·50 P
lakbérsegélyekre — — — — —	4626·50 „
ruházati segélyekre — — — — —	1684·21 „
tan- és vizsgadíjakra — — — — —	18645·90 „
könyv-beszerzésekre — — — — —	641·59 „
gyógykezelési segélyekre — — — — —	686·17 „
úti segélyekre — — — — —	342— „
kamatmentes kölcsönökre — — — — —	13893·48 „
jútalom, ill. munkadíjakra — — — — —	960— „
nyomtatvány és írószerekre, felszerelésekre —	320·72 „
portóköltésekre — — — — —	149·50 „
átmeneti kölcsönök, letétek visszafizetésére —	4715— „
egyéb vegyes kiadásokra — — — — —	196·70 „
maradvány az új tanévre átvive — — —	786·47 „*)
Összesen:	50232·74 P

*) *Jegyzet.* Ezzel a kedvezőnek látszó eredménnyel szemben áll 1200 P törlesztetlen előleg, azaz kölcsön.

A *bevételek* rovatában legnagyobb az ifjúsági járulékok tételének összege. Közvetlenül utána következik az *adományokból befolyt* összeg az alábbi részletezés szerint:

A vall.- és közokt.-ügyi m. kir. minisztériumtól	—	3400—	P
Ady Lajos dr. úr adománya	— — — — —	1—	„
Banner János dr. egy. c. ny. rk. tanár úr adománya		2—	„
DMKE és Délvidéki Otthon együttes adománya	—	3956·50	„
Hamza Gyula jogszigorló úr adománya	— — —	10—	„
Jankovich László dr. egy. ny. r. tanár úr adománya		10—	„
Jog- és államtudományi Kar adománya	— — —	622·50	„
Kovács Károly gyógyszerész úr adománya	— —	15—	„
Mester János dr. egyet. c. rk. tanár úr adománya	—	70—	„
N. N. egyet. nyilv. r. tanár úr adománya	— —	130—	„
N. N. adománya egy orvostanhallgató részére	—	5—	„
Szeged-belvárosi rk. Egyházközség adománya	—	501—	„
Szegedi kir. Köjegyzői Kamara adománya	— —	100—	„
Szent József Akció adománya	— — — — —	200—	„
Széki Tibor dr. Rector Magnificus adománya	— —	300—	„
Az egyetem tanárainak testületi adománya	— —	2400—	„
Vargha László dr. Rt. vezérigazg. úr (B.-pest) ad.		100—	„
Várady Irén egyet. tisztv.-nő könyvek elad. árából		1·60	„
Veress Gábor dr. MÁV. üzletigazgató úr adománya		36·60	„

Összesen: 11861·20 P

Ehhez járulnak még az alábbi, ha nem is a mi közvetítésünkkel, de a mi meghallgatásunk és részben ajánlásunk alapján adott segélyek:

A VKM. két hallgatónak rendkívüli segélyként	—	130—	P
A VKM. az Egyet. Luther Otthonnak egyszeri seg.		300—	„
A helybeli református egyház 26 hallgatónak adott		1260—	„

segélyt, még pedig részben egyszerre (tandíj, vizsga, stb.) részben lakbérsegélyként egész esztendőn át. Megállapodtunk az egyház vezetőségével, hogy jövőben az egyetemi hallgatóknak szánt segélyek kifizetésénél is igénybe veszi szolgálatainkat.

Minden adományt megköszöntünk annak vételekor. De valószínűleg lelki szükségét érezzük annak, hogy itt is köszönetet mondjunk azoknak, akik rászoruló és érdemes ifjaink támogatására siettek, s ezzel építő munkánkat támogatták. Az általános köszönet mellett legyen szabad itt kiemelten is megköszönnünk elsősorban *dr. Hóman Bálint* Vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Önagyméltóságának kegyes érdeklődését és támogatását.

Dr. Szily Kálmán úr Öméltósága egyetlen találkozást el nem mulaszt arra, hogy melegen érdeklődjék Irodánk működése iránt, mindig készségesen ajánlva fel támogatását. Hasonló meleg érdeklődést tanúsítanak *dr. Flandorffer Pál* min. tanácsos, főosztály főnök úr Öméltósága, *dr. Olaj Ferenc* osztálytanácsos úr, az ő helyettese és az ifjúsági szociális ügyek főintézője, valamint *dr. Fülei-Szántó Endre* miniszteri főelőadó urak. Mikor az ő támogatásukról beszélünk nemcsak azt kell mérlegre tennünk, amit készpénzben utalványoztak. A viszonyok természetes következménye, hogy ez az összeg kevesebb, mint a múlt évben volt, s csak valamivel több a tizedrészénél annak, amit tavalyelőtt kaptunk a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól. — Nagy gondot okozott nekünk az államsegélynek ez a nagymérvű csökkenése! De minél természetesebb következménye a gazdasági élet átalakulásának, nehezebbé válásának, annál kevésbé ért bennünket váratlanul. Készültünk reá és előkészítettük az ifjúságot. Még pedig azoknak a beszélgetéseknek az alapján, melyeket minden találkozás alkalmával módunkban volt a nevezett urakkal folytatnunk. — Múlt évi jelentésünk rámutat arra, hogy milyen elvi módosuláson kellett átmennie Irodánk működésének a viszonyok változása következtében. Abban, hogy ez az átalakulás zökkenő és ifjúsági áldozatok nélkül mehetett végbe, nagy része van az említett urak jólelkű tájékoztatásainak, az ifjúság sorsa iránt való melegszívű érdeklődésének.

Minden évben a meghatottság érzésével mondunk köszönetet a DMKÉ-nek és Délvidéki Otthonnak, melyek együttes adománya az idén meghaladta az államsegély összegét. Az Iroda vezetőjének módja volt az idén — végre! — megragadnia az alkalmat, hogy köszönetünket nagyobb nyilvánosság előtt hangoztassa. Annál nagyobb és őszintébb a mi hálánk, mert hiszen jól tudjuk, hogy milyen körültekintéssel kell nekik is gazdálkodniok, hogy a sokféle igényeket kielégíthessék. Hálánk elsősorban a vezetőket, a velünk együtt tépelődőket illeti; ezek: *Dr. Horger Antal, dr. Buócz Béla, Unterreiner József* és *Török Sándor* urak; de szól a hála a két egyesület minden tagjának.

Tovább tartott kellemes együttműködésünk a Belvárosi róm. kath. Egyházközség vezetőivel, *Raskó Sándor* főesperesplébános és *dr. Berecz János* egytemi tanár, világi elnök és *Schmidt Ferenc* urakkal. Támogatásukért érzett hálánk annál nagyobb, mélyebb és őszintébb, mert tudjuk, hogy az Egyházközség jótékonyági feladatai állandóan növekednek, ebben az

évben mégis több, mint a kétszerannyit nyújtották odaforduló ifjúságunknak, mint az elmúlt esztendőben.

A Szent József Akció adományáért dr. Somogyi Szilveszterné és dr. Poór Ferencné Öméltóságukat, az Akció vezetőit illesse mélységes hállánk és köszönetünk.

Ebben az évben is felkeresett adományaival a *Szegedi Közjegyzői Kamara*; köszönetünket *dr. Jedlicska Béla* elnök urnak fejeztük ki és kértük annak a Kamara tagjaihoz való közvetítését.

Egyetemünk tanári testülete együttesen, azonfelül a jog-és államtudományi Kar és egyes tanárok külön is jelentős összegeket juttattak Irodánk céljaira. Ez is mutatja, hogy egyetemünk tanárai mennyire szívükön viselik derék tanítványaik boldogulását, s az Iroda eredményes működésének előmozdítását.

Hálás köszönet illeti ezenfelül Egyetemünk Tanácsát Irodánk működésének hathatós támogatásáért; hállánk szól elsősorban az ezidei Rector Magnificusnak, dr. Széki Tibor Öméltóságának, aki személy szerint is jelentős adománnyal segített rajtunk.

Természetbeni adományokat is kaptunk a következőktől:

Dr. Jankovich László egyetemi ny. r. tanár urtól 1 öltözet használt férfi ruha, 1 nadrág, 1 pár félcipő és 1 pár bokavédő,

Dr. Kiss Albert egyetemi tanácsos urtól 3 pár használt félcipő,

Dr. Vargha László vezérigazgató urtól 1 használt sacco öltöny, 1 frakk két mellénnyel, 1 drb. szmoking két mellénnyel, 1 drb. Ferenc József-kabát mellénnyel, 1 drb. kiskabát, 4 drb. különböző mellény, 1 pár új férfi cipő, 3 drb. új férfi ing, 6 drb. gallérral, 3 drb. inggallér, 3 drb. nyakkendő, 12 pár új harisnya, 3 drb. harisnyatartóval,

Wimmer Fülöp kormányfőtanácsos, vezérigazgató úr adománya: 1 öltözet használt férfi ruha.

A Belvárosi és a Széchenyi Mozgókép-színházak igazgatósága a tanév folyamán a szegénysorsú egyetemi hallgatók részére mintegy 800 drb. ingyenjegyet engedélyezett. Fogadja a mélyen tisztelt Igazgatóság e helyen is köszönetünk kifejezését.

Itt említjük meg, hogy a tanév folyamán a szegénysorsú diákok között részint teljesen ingyen, részint a beszerzési vagy

kedvezményes áron kiosztásra került az alábbi, alkalmi vételből származó, ruhanemű:

40 öltözet új férfi ruha, 31 drb. új felöltő és 27 pár új férfi cipő.

Fogadják mindazok, akik tehetségükhöz képest, bármily csekélységgel, de jó szívvvel segítettek szegénysorsú ifjainkon, a megsegítettek nevében kifejezett hálás köszönetünket.

Pénzforgalmunkról szóló kimutatásunk kiadási címe alatt részletezzük, hogy milyen címen, milyen összegeket juttattunk segélyezésekre.

Segélyben részesült:

joghallgató és szigorló	—	—	—	—	273
orvostanhallgató és szigorló	—	—	—	—	190
bölcsészettanhallgató ill. tanárjelölt	—	—	—	—	110
math. term. tud.-kari hallgató és tanárjelölt	—	—	—	—	78
gyógyszerésztanhallgató és szigorló	—	—	—	—	27
tanárképző főisk. hallg. és Apponyi kollégista	—	—	—	—	74

Összesen: 752 folyamodó.

A segélyezés alapelveiről már több ízben, s most bevezetőül szólottunk. Itt csak arra kell rámutatnunk, hogy ezekhez az elvekhöz való ragaszkodás igen szép gyümölcsöket termett. Az egyetem pályadíjkiosztó ünnepén a Rector Magnificus örömmel mutatott rá arra a jelenségre, hogy az előző évek eredményével szemben komoly haladás állapítható meg: többen és jobb pályamunkát készítettek. *Irodánk részéről hasonló örömmel számítottuk ki, hogy a nyertes pályamunkák szerzőinek több, mint 67 százaléka élvezte az Iroda támogatását.* Nagy öröm ez nekünk, mert azt mutatja, hogy érdemes az ifjúságért dolgoznunk. Másfelől is nyerünk erre biztatást: naponta gyönyörködhetünk szép vizsgai eredményekben, nem kis számúakban, nem ritkán olyanokéban, kik a mi buzdításunkra, néha feddésünkre tértek magukhoz és a komoly megfeszített munkára. Igaz, hogy segélyezési elveinket ismerve, általában csak a jobb tanulók fordulnak hozzánk.

Ezeket az elveket teljes mértékben igyekszünk érvényesíteni *a kölcsönök nyújtásánál is.* Volt idő, hogy a hallgató nem érdemelvén segélyt, mindjárt előállott: „*Akkor kölcsönt tessék adni!*” A tapasztalat bizonyítja, hogy hátsó gondolata már akkor az volt: *Úgy sem fizetem meg!* Fájdalom ez a gondolkodás ma sem szűnt meg teljesen; az ifjúság, sőt a szülők fizető kész-

sége messze mögötte marad fizető képességének. Mi igyekszünk minden eszközzel küzdeni a múltban kölcsön adott összegek visszafizetéseért: új kölcsönt pedig csak a legkritkább esetben adunk s olyanoknak, akik a visszafizetésre komoly anyagi vagy erkölcsi biztosítékot tudnak nyújtani. Számadási évünkben mindenestre nagy haladás történt ebben a tekintetben is: a kölcsönadott összeg kb. 75 százalékának megfelelő összeg folyt be visszafizetett kölcsön címén. A gazdasági romlás megindulása óta ilyen kedvező arányra nem volt példa.

Tankönyvtárunk gyarapítására ebben az évben 42 drb. tankönyvet vásároltunk 641 P 59 fillérért. A kölcsönzés nagy munkáját továbbra is *vitéz dr. Széchenyi Sándor* könyvtárista úr végezte, a tőle megszokott szabatossággal. Kölcsönvett 642 hallgató 1518 művet, 1835 kötetben.

A múlt évi gyakorlatnak megfelelően ebben az évben is voltak szivesek az alábbi klinikai urak arra vállalkozni, hogy szegénysorsú beteg hallgatókat, Irodánk utalványa alapján ingyenes gyógykezelésben részesítik. Ezek voltak: Berecz János ny. r. tanár, Ajtay Gyula, Berkessy László, Lajos Sándor, Kolb Endre, Treer József, Falta László, Tokay László, Troján Emil, Kirschbaum Jenő, Fejér Gyula és Karácsonyi Aladár magántanár, ill. tanársegéd urak. — Mikor ezt az ingyenes rendelést megszerveztük arra gondoltunk, hogy fontos szolgálatot fog ez tenni a szülői háztól távol megbetegedő szegénysorsú ifjaknak. Dehogyan jutott eszünkbe, hogy jómódú, sőt határozottan vagyonos ifjak „takarékoskodási“ lehetőségét teremtsük meg. Csakhamar észre kellett vennünk, hogy ezek is „jogot“ tartanak az ingyenes kezelésre; másik eset az, mikor szegénysorsú hallgatók és hallgatónők az intézményt alkalomnak tekintik ingyenes kozmetikai kezelésre. Még ma is előfordul, hogy nem könnyű egyeseket meggyőznünk arról, hogy a szeplő eltávolítás, stb. nem közérdek, tehát erre vonatkozó ingyenes rendelésre utalványt nem adhatunk. Másfelől kétségtelen, s évről-évre megbizonyítódik, hogy a diákvédelemnek egyik legfontosabb eszköze ez az intézmény. Nem tudunk eléggé hálásak lenni a felsorolt urak áldozatosságáért, s valóban csak azt mondhatjuk, hogy jóságuk önmagában hordozza jutalmát. Ebben az évben az alábbi számú ingyenes rendelésre szóló utalványt adtuk ki (zárjelben a tavalyi adat):

bőrgyógyászati rendelésre	146	(98)
szemészeti	112	(68)
belgyógyászati	66	(66)
sebészeti	40	(17)
fogászati	7	(4)
ideggyógyászati	2	(1)
Összesen:	373	(256)

Azt hisszük, hogy ehhez nem kell semmi magyarázat, s ha más nem, az első két tétel világosan mutatja, hogy milyen szükség van ezekre az ingyenes rendelésekre.

Gyógyszerért 686 P 17 fillért fizettünk ki, teljesen szegénysorsú ifjakért. Volt egy-két eset arra is, hogy az ifjak kórházi ápolásra szorultak. Ennek költségeit — fájdalom — nem vállalhattuk el, hanem közbenjártunk az illetők érdekében egyfelől az állami tüdőbetegszanatóriumoknál, másfelől az illető klinikánál. Mindkét irányban szerzett tapasztalatunk megnyugtat abban a tekintetben, hogy addig is, míg a gazdasági helyzet jobbra fordul, s az ifjúság kórházi ápolását intézményesen biztosíthatjuk, van mód a valóban rászorultak kórházi kezelésének biztosítására.

Az Iroda — ünnepnapok kivételével — ebben az évben is mindennap 8—2-ig állott az ifjúság rendelkezésére. Az elnök szintén mindennap tartott fogadóórát, kivéve a március 15-től május 12-ig terjedő időt, midőn külföldi tanulmányuton volt. Természetesen gondoskodva arról, hogy az Iroda munkájában lehetőleg ne legyen fennakadás, amint nem is volt. — Az irattári napló 3176 iktató számot, a pénztári napló 3685 tételszámot mutat fel. E számok némi fogalmat adhatnak az Iroda forgalmáról, melyhez még a sok felvilágosítás, fürdő- és mozgóképszínházi jegykiadás, s egy csomó kezelési munka is járul. Mindezt az irodai munkát ebben az évben is Kerner Irma kisasszony végezte, már többször kiemelt türelemmel, figyelemmel és teljes odaadással. Segítségére volt Papp Teréz tanárjelölt kisasszony, az Irodától nyert tanulmányi segély fejében. Becsületes kötelességteljesítésük megérdemli, hogy e helyen elismeréssel megemlítsük.

Tekintetes Egyetemi Tanács! Lehetne talán még egyet-mást jelentenem Irodánk működéséről. Leginkább olyan, mindig megisméltendő jelenséget, melyekről már előző jelentéseimben is szóltam, s itt többé-kevésbé ismétlés volna felemlítésük. Ezért

mellőzöm, s kérvén jelentésem szives tudomásul vételét, maradtam

Szegeden, 1934. július hó 7-én

a Tekintetes Egyetemi Tanácsnak

alázatos szolgája

Dr. Buday Árpád
egyetemi nyilv. r. tanár,
elnök.

II.

Jelentés a Mensa Academica Publica működéséről.

Intézményünk harmadik (1933—34) tanévi működéséről az alábbiakat van szerencsém jelentenem:

A tanév elején Felügyelőbizottságunk tárgyalta és elfogadta a Bizottság előadója által két évi tapasztalat alapján készített Szervezeti Szabályzat tervezetét. A tervezetet Egyetemünk Tanácsa, a tudománykarok meghallgatása után, f. évi március hó 14-én tartott VII. rendes ülésében tárgyalta és a függetlenként közölt szövegben jóváhagyta. Ilyen módon az Egyetemi Tanács 1931. március 4-iki V. rendes ülésében megalapított intézmény végleges szervezetet nyert, s most már biztos vágányon haladhat célja felé.

A felügyelőbizottságban személyi változás annyiban történt, hogy dr. Huszti József ny. r. tanár, az alapításnak egyik lelkes munkása Budapestre távozása következtében helye betöltetlen. Előre látható, hogy rövidesen más üresedések is lesznek a felügyelőbizottságban. A megüresedő helyek betöltéséről őszi rendes ülésünknek lesz feladata gondoskodnia.

Az ügyek közvetlen vezetése ebben az évben is a dr. Berecz János elnöklete alatt dr. Fögel József és dr. Buday Árpád tagokból álló intézőbizottság kezében volt.

A szükséges helyiséget ebben az évben is a Horthy-kollégium bocsátotta rendelkezésre, díjtalanul; csak a víz- és villanyfogyasztás árát kellett megtérítenünk, közös megállapodással méltányosan megszabott összegben. — Nem történt változás az étkezési jegyek eladása és elszámolása, valamint az éttermi felügyelet és ellenőrzés tekintetében sem: amint az idén is dr. Bálint Alajos egyetemi tanársegéd, emezt Dömötör Gyula szig. orvos végezte. Az ő fillérekre menő gondosságuknak és takarékosságuknak köszönhető, hogy bár az intézőbizottság a

költségvetési tervezeten túlmenőleg volt kénytelen segélyeket engedélyezni, amit megtoldott azzal, hogy nagyon komolyan indokolt esetekben a félévi szünet alatt, s a június 6—20-ig terjedő időközben is folyósította azokat, — az általános gazdálkodásban mégis 3392 P megtakarítás mutatkozik, amiből az említett túlkidadások fedeztettek. Nemcsak ez, hanem 4041 P tiszta megtakarítás is mutatkozik.

Az intézőbizottság gondját fokozta az, hogy mint már a múlt évben jelentettük, az Egyetemi Tanács határozatából a beiratkozott hallgatóktól fejenként 70—80 fillérrel kevesebbet kaptunk, mint a múlt években, mikor mindenki 6 pengőt fizetett a Mensa Academica Publica céljára. A múlt évben u. i. a Horthy-kollégium felügyelőbizottsága, hivatkozással államsegélyének rendkívüli megapadására és régi jogcímére, azt kívánta, hogy a Mensa céljaira szedett 6 pengőből 2 pengő engedessék át a Horthy-kollégium mensájának. Felügyelőbizottságunk a régi jogcímet nem ismerhette el. Annál inkább méltányolta a Horthy-kollégium helyzetét és a miénkkel rokon nemes hivatását. Beleegyezett tehát abba, hogy az Egyetemi Tanácshoz a kívánt értelmű előterjesztés tétessék. Az Egyetemi Tanács bölcsessége aztán megtalálta a módját annak, hogy a Horthy-kollégium is megkapja a magáét, s a Mensa Academica Publicának se 2 pengőről, hanem annak csupán mintegy harmadrészéről kelljen lemondania. Ez a harmadrész is majdnem 4000 P, azaz közel 20 %-os bevételi apadást jelentett intézményünknek. Ugyanakkor t. i. az érdemes és rászorult hallgatók egy részének az u. n. mellékdíjakat, benne az intézményünk számára fizetendő összeget is, elengedték a tudománykarok. Emellett vigyáznunk kellett arra is, hogy most már nincs módunkban a tartalékösszegeből ráfizetnünk; arra u. i. előbb-utóbb szükségünk lesz a végleges berendezkedésnél és felszerelésnél. Számoltunk végül azzal, hogy társadalmunk szegénysége — legalább egyelőre — állandósul, a támogatásra szorulóok száma tehát nem, hogy apadna, hanem inkább emelkedni fog. Mindezeket számbavéve megállapodtunk az Egyetemi Gazdasági Hivatal Élelmezési Osztályával, mely az élelmezést eddig is szolgáltatta, hogy napi 80 fillér helyett 70 fillért fizetünk fejenként, a nélkül, hogy a díj leszállítása akár az élelem mennyiségén, akár annak minőségén megérződnék. A megállapodás bevált: semmi panaszt nem hallottunk. — A hallgatók által fizetendő teljes díj havi 21 P volt; a kedvezményesek vagy ingyenesek voltak, vagy 5, 10, ill. 15 pen-

gót fizettek. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy valójában a teljes díjasok is kaptak kedvezményt. Mert hiszen az Élelmezési Osztálynak fizetett térítmény tulajdonképen csak a nyers anyag ára, az elkészítés, felszolgálás, kezelés (adminisztráció), fűtés és világítás költségei náluk is kedvezmény számba mennek.

A havi 21 pengős élelmezési díjból a következő számmal adtunk engedményeket:

A kedvezmény neve	Az I.	A II.	J e g y z e t
	félévben volt		
ingyenes	11	12	E kedvezmények értéke: 16.342 P., amihez hozzáadandó az egész díjat fizetőkre is vonatkozó kiadások összege: 6.052 P. 37 f. Összesen: 22.394 P. 37 fillér, levonva a már említett megtakarítást: 3.392 P. Marad a tényleges segélyek összege: 19.002 P. 37 fillér.
havi 5 pengőt fizető	27	33	
„ 10 „ „	67	74	
„ 15 „ „	58	46	
Összesen :	163	165	

Fájdalom most sem mondhatjuk, hogy minden rászorulóknak és eleget adhattunk. Még az érdemeseknek sem annyit, amennyire szükségük volt. Ezt bizonyítja az, hogy a Diákjóléti és Diákvédő Iroda kénytelen volt 2584 P 50 fillérrel pótolni a mi segítségünket. Részben azért, mert alapelvül tekintettük, hogy csak természetbeni segélyt adunk, tehát csak azoknak, kik a Mensa Academica Publicán étkeznek. Már pedig vannak a különböző kollégiumokban lakók, kik ottani étkezésre kötelezettek; ezek tehát még érdemesség esetén sem kaphattak tőlünk segélyt. És van azoknak a szerencsétleneknek a csapata, kik minden hivatásérzet és hozzá minden anyagi fedezet nélkül jöttek az egyetemre; akik bukdácsolásokkal, megszakításokkal és javítgatásokkal végzik tanulmányaikat, legkisebb remény nélkül arra, hogy akár maguknak, akár a köznek valaha valami haszna lesz foltozással borított oklevelükből. Bármennyire megható, sőt igen gyakran megrendítő ezeknek hihetetlen nélkülözése, mégsem lehetünk segítségükre, nem adhatunk tápot amugyis beteg önáltatásuknak. Gyakran kell hihetetlen erőszakot tennünk emberi érzésünkön, mikor az ilyenek kérdésére kimondjuk a segély megtagadását. Mégis meg kellett mindig tennünk, — az ő érdekükben. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy minden értékesnek ígérkező folyamodót szívesen, hivatásunknak megfelelően igye-

kezünk, érdeme szerint támogatni. És azt hisszük jogosan mondhatjuk el, hogy sok ilyet valóban meg is segíttünk.

Befejezésül álljon itt az 1933—34. tanévre vonatkozó *zárszámadásunk*:

	Bevétel	Kiadás
1. Maradvány a múlt tanévről ...	12.183·74 P.	
2. Quaesturától a befolyt járulékok	20.129·90 „	
3. Élelmezési díjakból ...	17.224·10 „	
4. Térítések :		
a) Főiskola viz, villanyért ...	400— „	
b) edénytörésért ...	20·10 „	
5. Tiszteletdíjak ...		705— P.
6. Bérek ...		1.336·16 „
7. Jutalmak, segélyek ...		413·80 „
8. Irodai szükségletek :		
a) irodaszerek, kassza bizt. dija ... 111·66 P.		
b) nyomtatványok 254·40 „		366·06 „
9. Berendezés javítása ...		39·20 „
10. Élelmezési kiadások :		
a) ifjusági élel- mezés ... 31.781·16 P.		
b) személyzet élelmezése ... 913·32 „		
c) papírszalvéták ... 122·33 „		
d) törülruhák ... 76·32 „		
e) edények ... 580·34 „		33.473·47 „
11. Horthy-kollégiumnak viz, villany- fogyasztásért ...		1.400— „
Összesen	49.957·84 P.	37.733·69 P.
Egyenleg. mint átvitel		12.224·15 „
Mérleg 1934. június 30-án	49.957·84 P.	49.957·84 P.

Tartaléktökénk tehát a múlt évvel szemben 40 P. 41 fillérrel gyarapodott.

Szeged, 1934. július hó 3-án

Dr. Berecz János
egyetemi ny. r. tanár,
a Mensa Academica Publica
Felügyelő- és Végrehajtóbizottságának
elnöke.

FÜGGELEK.

A Mensa Academica Publica Szervezeti szabályzata.

I.

Az intézmény neve, pecsétje, célja és eszközei.

1. §.

Az intézmény neve: Mensa Academica Publica; pecsétje: MENSA ACADEMICA PUBLICA, Szeged.

2. §.

A Mensa Academica Publica célja, hogy a szétszórva étkező egyetemi hallgatókat egyesítse és nekik önköltségen tápláló és egészséges ételmezést (egyelőre ebédet és vacsorát) nyújtson.

II.

Az intézmény szervei.

3. §.

A Mensa Academica Publica felsőbb hatóságai:

- a) az Egyetemi Tanács, amely az intézményt 1931. március 4-én kelt határozatával megalapította és annak működését legfelsőbb fokon ellenőrzi;
- b) a Felügyelő Bizottság, amely az intézmény működésének alapelveit megszabja és az Egyetemi Tanács elé évenként jelentést terjeszt.

4. §.

A Felügyelő Bizottság az Egyetemi Tanács által az egyetem tanárai közül kiküldött tizennégy (14) tagból, az egyetemnek az ügy iránt érdeklődő azokból a tanáraiból, akikkel magát a bizottság az Egyetemi Tanács felhatalmazása alapján kiegészítette, illetve kiegészíti, végül azokból áll, akik hivatalból tagjai a bizottságnak.

A megüresedő tagsági helyeket a bizottság maga tölti be, még pedig arra való figyelemmel, hogy minden tudománykar, valamint a Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola is képviselőhöz jusson.

Hivatalból tagjai a bizottságnak: A Horthy Kollégium Felügyelő Bizottságának elnöke, ugyanennek a Kollégiumnak igazgatója, a Diákjóléti és Diákvédő Iroda professzor-elnöke és az Egyetemi Étellemezési Osztály mindenkor vezetője.

A bizottság jegyzője a Mensa Academica Publica pénztáros-titkára (8. §.), akinek azonban szavazati joga nincsen.

5. §.

A Felügyelő Bizottság minden félév elején rendes ülést tart. Rendkívüli ülést a szükséghez képest bármikor lehet tartani, azt a Felügyelő Bizottság tagjai felének vagy az Egyetemi Tanácsnak írásos kívánságára nyolc napon belül össze kell hívni.

Az üléseket a Végrehajtó Bizottság (9. §.) elnöke hívja össze, még pedig névre szóló meghívóval és legalább negyvennyolc órával az ülés előtt.

6. §.

A Felügyelő Bizottság hatáskörébe tartozik:

- a) a költségvetésnek és a Mensa Academica Publica kezelési módjának a megállapítása;
- b) a kedvezményekre vonatkozó határozathozatal;
- c) a Mensa Academica Publica egész működésének irányítása és ellenőrzése.

7. §.

A Felügyelő Bizottság határozatainak érvényességéhez a tagok felének jelenléte és a jelenlévők szavazatának többsége szükséges. Az igenlő és tagadó szavazatok egyenlő száma esetén az ülést vezető elnök szavazata dönt. Ha legalább három tag titkos szavazást kíván, azt el kell rendelni.

8. §.

A Felügyelő Bizottság a saját kebeléből elnököt, ügyvezető elnököt és pénztáros-titkárt választ; az utóbbit lehetőleg az egyetem segédtanerei közül.

A pénztáros-titkár ellátja az étkezési jegyek kiadását és elszámolását, általában a pénztár kezelését és egyuttal a Felügyelő Bizottság jegyzői teendőit is végzi; a Mensa Academica Publicától élelmezést (reggelit, ebédet és vacsorát), továbbá az intézmény vagyoni helyzetéhez képest költségvetésileg megállapítandó tiszteletdíjat kap.

9. §.

A folyó ügyeket a Végrehajtó Bizottság intézi. Elnöke a Felügyelő Bizottság ügyvezető elnöke (8. §.), tagjai a Horthy Kollégium igazgatója és a Diákjóléti és Diákvédő Iroda professzor elnöke; az utóbbi előadója mind a Felügyelő, mind a Végrehajtó Bizottságnak és szerkesztője az évi jelentésnek. Az ügyvezető elnök hívja össze a Felügyelő Bizottság üléseit is és ő képviseli közvetlenül az intézményt egyrészt az Egyetemi Tanács előtt, másrészt kifelé.

III.

Ügymenet.

a) Pénzkezelés.

10. §.

A Mensa Academica Publica jövedelmi forrása az Egyetemi Tanács által meghatározott összegben a hallgatóktól a beiratkozás alkalmával sze-

dett járulék, amely az u. n. mellékdíjak közé tartozik. Ezt a járulékot az egyetem quaestora szedi be és szolgáltatja át a pénztáros-titkár által aláírt és az ügyvezető elnök által láttamozott nyugtára.

11. §.

Esetleges adományok az adakozó rendelkezésének megfelelően használandók fel, esetleg tőkésítendők.

12. §.

Minden bevételt és kiadást a pénztáros-titkár eszközöl, pontos könyvelés, valamint az ügyvezető elnök láttamozása, illetőleg utalványozása alapján.

A pénztáros-titkár közvetlen ellenőrzője az ügyvezető elnök, aki időnként rovincsolást tarthat, esetleg a Végrehajtó Bizottság valamelyik tagjának bevonásával. Ugyancsak a Végrehajtó Bizottság elnöke gondoskodik arról, hogy a pénztáros-titkár által vezetett számadásokat évenként egyszer az egyetem quaestori vagy gazdasági hivatalának egyik szakértője tételről-tételre megvizsgálja és annak eredményéről írásos jelentést tegyen, fennmaradván természetesen az Egyetemi Tanács felülvizsgálati joga.

13. §.

A Mensa Academica Publica pénzeit a közpénzek kezelésére és gyűmölcsöztetésére vonatkozólag fennálló jogszabályok szerint kell kezelni. Kölcsön azokból csak a Diákjóléti és Diákvédő Irodának és a Horthy Kollégiumnak adható, de ezeknek is csak egyenként 1500 pengő, azaz Egyezeröttszáz pengőnél nem nagyobb összegben és hat hónapnál nem hosszabb időre. A pénzek páncélszekrényben őrizendők, amely utóbbit biztosítani kell.

b) Az ügymenet egyéb ágai.

14. §.

A Mensa Academica Publica a szorgalmi idő alatt működik. A megnyitás és bezárás időpontját a Végrehajtó Bizottság állapítja meg. A Végrehajtó Bizottság a félévi szünet alatti ottétkezésre is adhat engedélyt, ha ebből a Mensa Academica Publicára semmiféle anyagi megterhelés sem hárul.

15. §.

A Mensa Academica Publicára való felvételért minden félévben külön kell folyamodni, még pedig az első félévben szeptember 1-től 12-ig, a másodikban január 7-től 15-ig bezárólag. — Tagokul felvehetők az egyetem rendes és rendkívüli hallgatói, szigorlók és gyakorló tanárjelöltek, valamint — a szaktanár külön előterjesztésére — az intézeteknél, illetve tanszékek-nél tudományos vizsgálatokkal foglalkozó bel- vagy külföldi fiatal búvárok és a díjtalan gyakornokok. Mások csak a Végrehajtó Bizottság elnökének engedelmével és legfeljebb egy hétig nyerhetnek élelmezést.

16. §.

Az étterem rendjét a Végrehajtó Bizottság állapítja meg és tartja fenn, esetleg erre a célra az idősebb hallgatók, vagy szigorlók közül alkalmazott egy vagy több felügyelő segítségével. Addig, amíg az étterem a Horthy Kollégium épületében van, annak minden látogatója ott tartózkodása idején a Horthy Kollégium igazgatóságának intézkedéseihez köteles alkalmazkodni.

c) *Kedvezmények.*

17. §.

Jó előmenetelű, szorgalmas és szegénysorsú hallgatók, illetve szigorlók az étkezési díjak fizetése alól egészen vagy részben felmenthetők. Az előmenetel és szorgalom megállapításánál a tandíjmentességi szabályzat intézkedései irányadók.

18. §.

Azt, hogy mennyi és milyen mérvű kedvezmény engedélyezhető, a Felügyelő Bizottság állapítja meg a költségvetés elkészítése alkalmával. A kedvezményekért külön kell folyamodni a 15. §-ban megállapított időben. Később érkező folyamodványok csak a késedelem komoly megokolása esetén a Végrehajtó Bizottság elnökének engedélyével fogadhatók el és csak kellő időben folyamodók már elnyert kedvezményeinek sérelme nélkül vehetők tekintetbe. Minden kedvezmény egy tanfélévre szól. Minden kedvezmény elengedhetetlen feltétele a hitelesen igazolt megfelelő tanulmányi előmenetel, illetve eredményes kutatómunka és anyagi ráutaltság.

IV.

Záróhatározmányok.

19. §.

Ez a szabályzat az Egyetemi Tanács jóváhagyása után azonnal életbe lép. Módosításához a Felügyelő Bizottság valamennyi tagja legalább kétharmadának hozzájárulása és az Egyetemi Tanács jóváhagyása szükséges.

20. §.

A Mensa Academica Publicát az Egyetemi Tanács, mint annak megalkotója, megszüntetheti vagy esetleg más intézménybe olvaszthatja be. Ezekben az esetekben az Egyetemi Tanács dönt arról is, hogy a meglévő vagyont mely diákjóléti intézménynek kell átadni.

*

Jelen szabályzatot a Magyar Kir. Ferencz József-Tudományegyetem Tanácsa az 1934. évi március hó 14-én tartott VII-ik rendes ülésén 155. szám alatt hozott határozatával jóváhagyta.

Dr. Széki Tibor

e. i. Rector.